

Ispovijed – sakrament Božjeg milosrđa

Stručni rad

Započnimo ovo razmišljanje o sakramentu Božjeg milosrđa zbornom molitvom 26. nedjelje kroz godinu: *Bože, ti svoju svemoć očituješ najviše praštanjem i milosrđem. Budi nam uvijek milostiv da težimo za obećanim dobrima i uđemo u vječno zajedništvo s tobom. Po Gospodinu.*

„Milosrđe je sam temelj na kojem počiva život Crkve. Cjelokupno njezino pastoralno djelovanje moralo bi biti obavijeno nježnošću koju pokazuje prema vjernicima” (papa Franjo).

Od početka trećeg tisućljeća pape neumorno upućuju hitne pozive cijeloj Crkvi da ponovno otkrije i „oživi“ sakrament pomirenja, jer preko ovog sakramenta – koji je u velikoj krizi – možemo susresti i „dotaknuti“ Božje milosrđe. Tako papa Ivan Pavao II. kaže: „Želim nadalje obnovljenu pastoralnu hrabrost kako bi svakodnevna pedagogija kršćanskih zajednica znala na uvjerljiv i učinkovit način ponuditi slavlje *sakramenta pomirenja*“ (Ulaskom u novo tisućljeće, 37). Zatim papa Benedikt XVI. u govoru održanom 11. ožujka 2010. godine prigodom *Svećeničke godine* naglašava: „Nužno je vratiti se ispovjedaonici kao mjestu u kojem se slavi sakrament pomirenja, ali također kao mjestu u kojem se treba češće ‘zadržavati’ da bi vjernik mogao pronaći milosrđe, savjet i utjehu, osjetiti da ga Bog ljubi i razumije te iskusiti prisutnost Božjega milosrđa, uz onu stvarnu prisutnost u euharistiji.“ Današnji papa Franjo ide i korak dalje: proglašava izvanrednu *Jubilarnu godinu milosrđa* i ističe, pored ostalog, veliku važnost sakramenta sv. ispovijedi: „Stavimo odlučno sakrament pomirenja ponovno u središte, jer omogućuje ljudima izravan doticaj s veličinom Božjeg milosrđa. To će za svakog pokornika biti izvor pravoga duševnog mira. Neću se nikada umoriti u inzistiranju na tome da ispovjednici budu vjerodostojan znak Očeva milosrđa“ (Lice milosrđa, 17).

Da bi Božje milosrđe lakše doprlo do većeg broja vjernika, posebno do onih koji su na marginama društva, papa Franjo je imenovao oko 1070 svećenika *misionarima milosrđa*. Oni su znak majčinske brige Crkve prema Božjem narodu. Njihova je zadaća da govore i propovijedaju o Božjem milosrđu i opraštaju grijeha

u sakramentu ispovijedi. Imaju ovlast opraštati i grijeha koji su pridržani Apostolskoj Stolicu dok traje Godina milosrđa. Oni su, prije svega, znakovi Milosrdnog Oca koji je uvijek spreman primiti u svoj zagrljaj izgubljene sinove i kćeri koji traže oprost. Oni su uvjerljivi propovjednici milosrđa koji pomažu Božjem narodu da odvažno krene na put obraćenja i obnove kršćanskog života. U svojoj misiji vode se riječima sv. Pavla: „Jer Bog je sve zatvorio u neposlušnost da se svima smiluje“ (Rim 11,32). Svi smo, naime, grješnici i svima nam je potrebno prestano obraćanje i prihvaćanje Očeva milosrđa, jer *Ecclesia semper reformanda est* (Crkva se mora uvijek obnavljati). Svi mi – kao *Ecclesia peregrinans* (Putujuća [hodočasnička] Crkva) – trebamo stalno pristupati „Prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost nađemo“ (Heb 4, 16). Papa potiče i biskupe da u svojim biskupijama organiziraju „pučke misije“ na kojima će misionari milosrđa naviještati radost opraštanja grijeha (usp. Lice milosrđa, 18).

Na prvi dan svoga uskrsnuća Isus je dao ovlast ispovijedanja svojim apostolima: „Kao što je mene poslao Otac, i ja šaljem vas.“ To rekavši dahne u njih i kaže im: „Primiti Duha Svetoga. Kojima otpustite grijeha, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im“ (Iv 20, 22-23). To je prvi i najvažniji dar Uskrsloga svojim učenicima, svojoj Crkvi. Apostoli su prenijeli tu ovlast na svoje nasljednike biskupe, a biskupi prenose na svoje suradnike svećenike. Svaki je, dakle, svećenik pozvan da bude navjestitelj i poslužitelj Božjeg milosrđa, propovijedajući Evanđelje i dijeleći sakramente, posebno sakramente krštenja, euharistije i pomirenja. Velik je to dar i velika odgovornost. Danas je nužno potrebno donositi radosnu vijest o Božjem milosrđu uplašenom i nemirnom čovječanstvu, koje vapi za mirom i ljubavlju. Osim pastoralna i pobožnosti Božjem milosrđu, koje je rašireno u puku preko sv. Faustine Kowalske, potrebno je da i sistematska teologija počne govoriti i pisati o milosrđu – koje je temeljni pojam Evanđelja i ključ kršćanskog života, kako tvrdi njemački teolog Walter Kasper. „Milosrđe je po sebi temeljna istina objave, zahtjevna i izazovna Isusova zapovijed. Ono stoji u unutarnjoj povezanosti sa svim drugim objavljenim istinama i zapovijedima“ (Walter Kasper, *Milosrđe*).

Božje milosrđe (milo srce, misericordia = srce kod bijednog) može se, dakle, najbolje doživjeti i „dotaknuti“ u sakramentu pomirenja, u „sudištu milosrđa“, kako ga naziva sv. Faustina u svome *Dnevniku*. A Katekizam Katoličke Crkve, ističući različite aspekte pokorničkog slavlja, ovaj sakrament naziva i sakrament *obraćenja* jer sakramentalno ostvaruje Isusov poziv na obraćenje, na put povratka k Ocu, od kojeg se čovjek grijehom udaljio; povratak izgubljenih sinova i kćeri u Očev zagrljaj i dom. Naziva ga i sakrament *pokore* jer posvećuje osobni i zajednički put obraćenja, kajanja i zadovoljštine za počinjene grijeha. Zatim se zove sakrament *ispovijedi* jer je priznanje ili ispovijed grijeha pred svećenikom bitni elemenat ovog sakramenta. Zato je ovaj sakrament u svom dubokom značenju i „ispovijedanje“, priznanje i hvala Božjoj svetosti i njegovu milosrđu prema čo-

vjeku grešniku. Pokornik hvali Gospodina jer je milosrdan i nježan, jer je vječna ljubav njegova. Nadalje, zove se i sakrament *oproštenja* jer, po svećenikovu sakramentalnom odrješenju; Bog daje pokorniku “oproštenje i mir”. A upravo mir u duši, mir koji nam svijet ne može dati, jest najveći dar koji je potreban današnjem nemirnom čovječanstvu. Na koncu, najprikladniji naziv u našem kontekstu razmišljanja o milosrđu, jest sakrament *pomirenja* jer daruje grešniku ljubav Boga pomiritelja: “Dajte, pomirite se s Bogom!” (2 Kor 5,20). Tko živi od Božje milosrdne ljubavi, spreman je odgovoriti Gospodnjem pozivu: “Idi i najprije se izmiri s bratom” (Mt 5,24). A upravo nam je i cilj kao penitentima da postignemo mir s Bogom, s bližnjima i sa sobom (usp. KKC 1423-4).

U ispovjedaonici se, dakle, može roditi istinski mir, mir koji je svijetu potreban; u ispovjedaonici se može zadobiti milost obraćenja, temeljne promjene života; u ispovjedaonici se možemo očistiti od najubojitijeg „smoga“ koje ugrožava cijelo čovječanstvo – od grijeha. „U ispovijedi se odvija najradikalnije ekološko djelo koje se može učiniti“ – tvrdi kardinal Mauro Piacenza, viši pokorničar.

Da bi sakrament ispovijedi bio što plodonosniji, donosimo ovdje 10 savjeta iskusnih američkih svećenika ispovjednika (usp. Bitno.net):

1. *Kad radimo ispit savjesti suočeni smo sa svojim grijesima, ali kad idemo na ispovijed suočeni smo s Božjom ljubavi, milosrđem i oprostom.* (O. Bryan Brooks)
2. *Nakon što kažete kad ste se zadnji put ispovjedili, kratko ispričajte svećeniku o sebi (jeste li samci, hodate li s nekim, jeste li nanovo vjenčani, jeste li redovnica). Kad poznamo vašu situaciju, lakše vas savjetujemo.* (O. Sean Donovan)
3. *Grijesi su loši izbori, a ne neugodne emocije. Stoga, ispovjedite svoje grijehe, a ne svoja emocionalna stanja.* (O. Gabriel Mosher, OP)
4. *Počinjene grijesi uvrjeda su Bogu, ali ispovjeđeni grijesi su himan Bogu. Stoga kad ispovijedate svoje grijehe svećeniku u sakramentu pomirenja znajte da tako pjevate pjesmu hvale Bogu za njegovo veliko milosrđe.* (O. Damian Ferrence)
5. *Česte ispovijedi poučne su za vašeg svećenika i dobre za vašu dušu. Grijesi, osobito oni duboko ukorijenjeni ili počinjeni iz navike, zahtijevaju strpljenje i upornost. Nikad ne odustajte, ma koliko puta počinili isti grijeh... Ispovijed je sakrament izlječenja i baš kao fizičke rane, duhovne rane trebaju vremena kako bi u potpunosti zacijelile.* (O. Matthew Gossett)
6. *U ispovijedi nije riječ o tome koliko ste vi loši, nego koliko je Bog dobar.* (James Martin, SJ)
7. *Svećenik je kao i liječnik: kad idete liječniku kažete mu što vas boli, s više ili*

manje detalja, tako da on zna kako vas je najbolje liječiti. I zapamtite: imao je puno pacijenata s istim simptomima. Vjerujte mu, slušajte njegove savjete i uskoro će vam biti bolje! (O. Anthony Gerber)

8. *Bog najbolje djeluje s jednostavnim i skromnim ispovijedima. Bog ne treba roman – već ga je pročitao. Ponos i nekajanje ponekad se kriju iza mnoštva naših riječi. Kad govorimo jednostavno i jasno, imenujući svoje grijeha, to je kao da se skidamo za Križ, za smrt svojih grijeha i uskrsnuće oprosta. (O. Joshua Whitfield)*
9. *Samo otiđite na ispovijed bez obzira na sve. Božja je ljubav jača od naših grijeha. (O. Jeffrey Mickler, SSP)*
10. *Za mnoge bi ljude najveći napredak bio kad bi ispovijed prestali gledati kao obavezu i apstraktno nabranje grijeha i počeli je promatrati kao obnovu odnosa s Bogom. (O. Matthew Schneider, LC)*

Dodajmo ovomu i misao najnovije katoličke svete, majke Terezije iz Kalkute, koja kaže: „Ispovijed je prekrasan čin velike ljubavi – samo na ispovijed možemo ići kao grješnici s grijehom, a izići kao grješnici bez grijeha.“

Ponovno otkrivanje i oživljavanje sakramenta pomirenja, najviše ovisi o ispovjednicima (svećenicima i biskupima), o njihovu stavu i prakticiranju sakramenta pomirenja. Dobri ispovjednici su, prije svega, i sami dobri pokornici. Oni svećenici koji sami imaju duboko iskustvo Božjeg praštanja i milosrđa kroz ispovijed, mogu biti autentični i učinkoviti poslužitelji Božjeg milosrđa. Zato se i sami ispovjednici trebaju redovito ispovijedati i tako rasti na svome putu svetosti. Crkva je u svojoj dugoj povijesti imala puno izvrsnih ispovjednika, koji su bili i dobri pokornici, od kojih se ističu trojica, kao uzori svim današnjim ispovjednicima i duhovnim vođama: sv. Ivan Marija Vianney, sv. Leopold Bogdan Mandić i sv. Pio iz Pietrelcine. Oni su, dakle, bili izvrsni i uspješni ispovjednici jer su istovremeno bili i dobri i ponizni pokornici.

Papa Franjo, kao iskusan pastoralac, neumorno naglašava važnost „apostolata uha“, sposobnost saslušati drugoga, posebno u ispovijedi i duhovnom savjetovanju. Dobar ispovjednik i duhovnik je svjestan svoje grješnosti; on moli da mu Gospodin podari uho spremno saslušati drugoga u potrebi; on stalno moli za milost dobrog srca: *Isuse, blaga i ponizna srca, učini srce moje po srcu svome!*; on nikada prvi ne baca kamen, jer je i sam grješnik; strpljivo i nježno sluša pokornika; trudi se biti sličan Bogu u njegovu milosrđu; trudi se biti poput milosrdnog Samaritanca ili dobrog Oca iz Isusovih prispodoba (usp. Božje je ime milosrđe, str. 60).

S druge strane, dobar pokornik, kaže Papa, uvijek misli na istinu o svojem životu pred Bogom; svjestan je svoje grješnosti, ali dopušta Bogu da ga iznenadi, da

ga zadivi, da mu iskaže milosrđe, da ga opere od grijeha i nahrani svojom Riječju. Da bi nas Milosrdni Otac ispunio darom svoje bezuvjetne ljubavi i beskrajnog milosrđa, trebamo prvo uočiti svoju prazninu, svoju bijedu, svoju grješnost; trebamo biti ponizni; trebamo imati povjerenja u Božju ljubav, trebamo se obraćati i kajati. Milosrđe primaju samo oni koji se kaju (isto, str. 59).

Na koncu, poslušajmo samog Milosrdnog Isusa što nam kaže o milosrđu preko mističnih poruka prve svete treće tisućljeća – sv. Faustine Kowalske. Njezine poruke, sadržane u Dnevniku, Učiteljstvo Crkve, proglasilo je autentičnim objavama.

Isus kaže o naravi Božjeg milosrđa, pored ostalog, i ovo: *Objavljuj da je milosrđe najveće Božje svojstvo. Sva djela Mojih ruku okrunjena su milosrđem* (Dnevnik, br. 301).

Svakom grješniku, svima nama, Isus poručuje: *Ja sam tri put svet i gadi mi se i najmanji grijeh. Ne mogu ljubiti neku dušu okaljenu grijehom. Ali čim se ona pokaje, nema granica Mojoj velikodušnosti prema njoj. Moje je milosrđe obuzima i brani. Svojim milosrđem pratim grešnike na svim njihovim putevima i kad Mi se vrate raduje se Moje Srce. Gorčinu kojom su napunili Moje srce, zaboravljam i radujem se njihovom povratku. Reci grješnicima da nitko ne može izbjeći Mojoj Ruci. Kad bježe pred Mojim milosrdnim Srcem, upadaju u moje pravedne ruke. Reci grešnicima, da uvijek čekam na njih, da čujem otkucaje njihovog srca kad počinje za Mene kućati. Piši da Ja njima govorim kroz grižnju savjesti, kroz neuspjehe i muke, oluje i munje, kroz glas Crkve; ali ako puštaju da se unište sve Moje milosti, počinjem Se ljutiti i prepuštam ih samima sebi i dajem što žele* (Dnevnik, br. 1728).

Svima koji teže za svetošću, Isus poručuje: *Duše koje teže savršenosti, posebno trebaju slaviti Moje milosrđe, jer punina milosti koje im darujem, teku iz Mojeg milosrđa. Ja želim da se te duše odlikuju neograničenim povjerenjem u Moje milosrđe. Ja Sām bavim se posvećenjem takvih duša. Sve ću im dati što im je potrebno za njihovo posvećenje* (Dnevnik, br. 1578).

Na samom koncu, poruka za svećenike: *Reci Mojim svećenicima da će se okorjeli grješnici raskajati po njihovim riječima kad budu govorili o Mojem neiscrpnom milosrđu, o smilovanju koje za njih imam u Srcu* (Dnevnik, br. 1521).